

# Kā tā – viss griežas ap laiku?

Katru dienu mēs vadāmies pēc laika.

No rīta ceļamies, lai dotos uz bērnudārzu, skolu vai darbu.

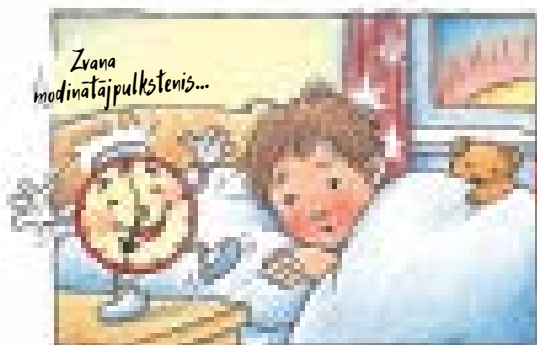
Dienas vidū ēdam pusdienas, bet vakarā ejam gulēt.

Saplānot dienu mums palīdz pulkstenis. Modinātāja zvans mudina celties; pulkstenis mums

pasaka, kad jāiziet no mājām, un parāda mūsu mīļāko televīzijas raidījumu laiku. Bez pulksteņa būtu diezgan grūti laikus ierasties uz norunāto tikšanos.

Savukārt kalendāri mums atgādina par dzimšanas dienām, svētku dienām, kā arī par dienu, kad jāiet pie zobārsta.

Pulksteņi un kalendāri rāda laiku, kas tiek iedalīts mazākos un lielākos posmos: gados, mēnešos, nedēļās, dienās, stundās, minūtēs un sekundēs. Trīs no šiem laikposmiem nolasāmi debesīs kā pulkstenī: diena, mēnesis, gads.



Kas vai ik rītu ir tik jauks un no gultas ārā sauc?



Kas tavu laiku sakārto un teic, ka laiks brokastot?



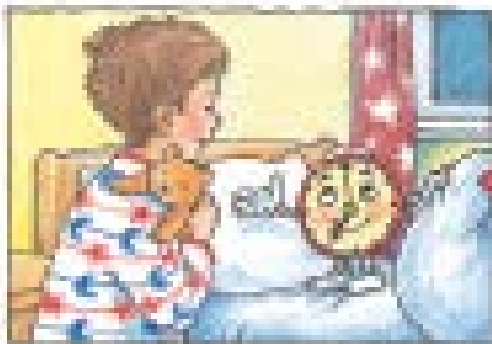
Kas liek tev durvis vaļā vērt un mudina steigties, nekavēt?



Kad naktī saldā miedzīnā tu čučī, kas skaita laiku, kas tikai iet un iet?



Laiks pusdienot! Vai bez manis tu būtu to piemirsis?



Pametot skatu uz manu pusi, tu redzi – jau laiks doties pie miera!



Vai, zobiņus tīrot, lieks būšu es? Nekādā ziņā: jātīra trīs minūtes!



Kurš pateiks tev „Ak vai, cik žēl – spēlētis jābeidz, jo ir jau vēls!”?



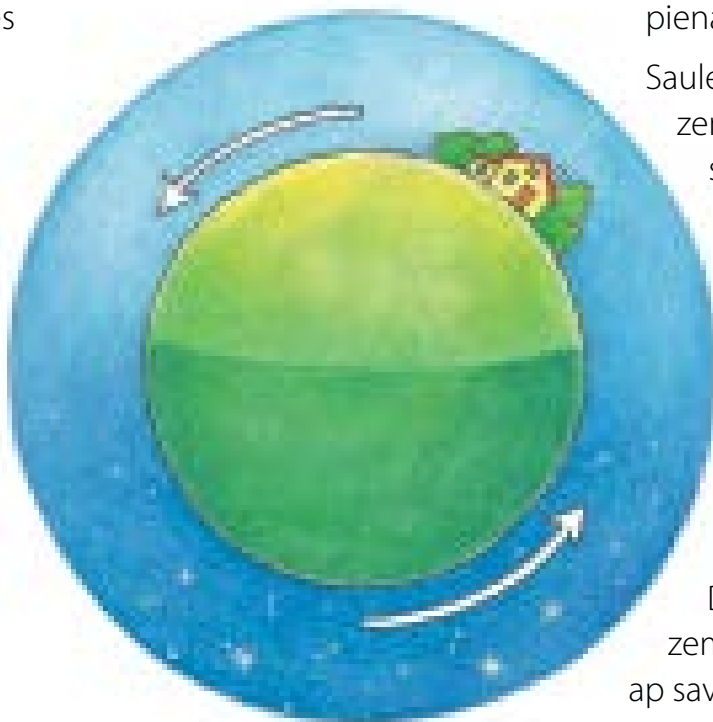
# Kāpēc ir diena un nakts?



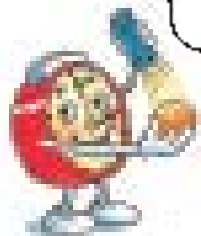
Planēta Zeme ir milzu lode, kas griežas. Kā spēcīga lampa to apspīd Saule. Kad tā Zemes daļa, kur dzīvojam mēs, pagriežas pret Sauli, kļūst silti un gaišs – ir diena.

Kad aizgriezamies projām no Saules, kļūst vēsi un tumšs – ir pienākusi nakts.

Saule vienmēr apspīd tikai vienu zemeslodes pusi, bet otru tās stari neaizsiedz.



Izmēģini to ar kabatas lukturīti un apelsīnu!



Reizēm ar vārdu „diena” domāts tikai gaišais laiks.



Diennakts ir pagājusi, kad zemeslode vienu reizi apgriežas ap savu asi. Tas ilgst 24 stundas.

To, ka Zeme griežas, mēs nejūtam, taču varam novērot, kā dienas laikā mainās Saules stāvoklis pie debesīm. Šķiet, it kā tā mestu mums pāri loku. No rīta Saule uzaust austrumos, pamazām kļūst gaišs un silts. Pusdienlaikā Saule jau ir nostājusies augstu debesīs. Vakarā tā noriet rietumos, gaisma kļūst vājāka, debesis krāsojas sarkanas.

Nakts tumšā mēs dažreiz varam redzēt Mēnesi un zvaigznes.



Ko tu dari šajā laikā?



No rīta	Priekšpusdienā	Pusdienlaikā	Pēcpusdienā	Vakarā

# Kas ir mēness?



Pilnmēness



Ja tas izskatās kā burts D, tātad drīz būs pilns Mēness.



Ja tas izskatās kā burts C, tātad drīz būs jauns Mēness.



Mēness ir Zemes uzticams pavadonis – tas riņķo ap Zemi un pavada to ceļā apkārt Saulei. Mēness ir liela lode, taču katru nakti izskatās citādi.

Mēs redzam tikai to Mēness daļu, kuru apspīd Saule.

Jau senos laikos cilvēki novēroja Mēness pārvērtības un pēc tām sāka iedalīt laiku.

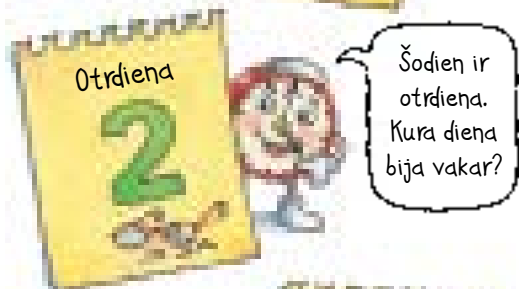
Tā radās mēnesis.



Kad Mēness vienu reizi apriņķo Zemei, ir aizritējis viens mēnesis. Tas ilgst 29 1/2 dienas.

Vienā mēnesī ir apmēram četras nedēļas. Nedēļas dienas debesīs nav nolasāmas, bet jau senos laikos tās iedalīja cilvēki.

Kā sauc visas septiņas nedēļas dienas?



# Vai pulksteņi ir bijuši vienmēr?

Senos laikos cilvēkiem pulksteņu nebija – viņi vadījās pēc Saules, Mēness un zvaigžņu stāvokļa. Tikai vēlāk radās izgudrojumi, kā laiku noteikt precīzāk.

Aiztikt drīkst!

## PULKSTEŅU MUZEJS

Pūka vēderā kvēlo kvēpināmais kociņš. Kad liesma sasniedz diegu, kurā iekarinātas metāla lodītes, atskan „klang!”, un lodīte iekrīt traukā.

Šeit atrodas pasaulē vecākais modinātājpulkstenis!

Ēģiptiešu ūdens pulkstenis

Kīniešu uguns pulkstenis

Sveču pulkstenis

Smilšu pulkstenis

Saules pulkstenis

Saules pulksteņi pastāv jau tūkstošiem gadu. Naktī gan tie nav lietojami!

Jocīgi cipari...

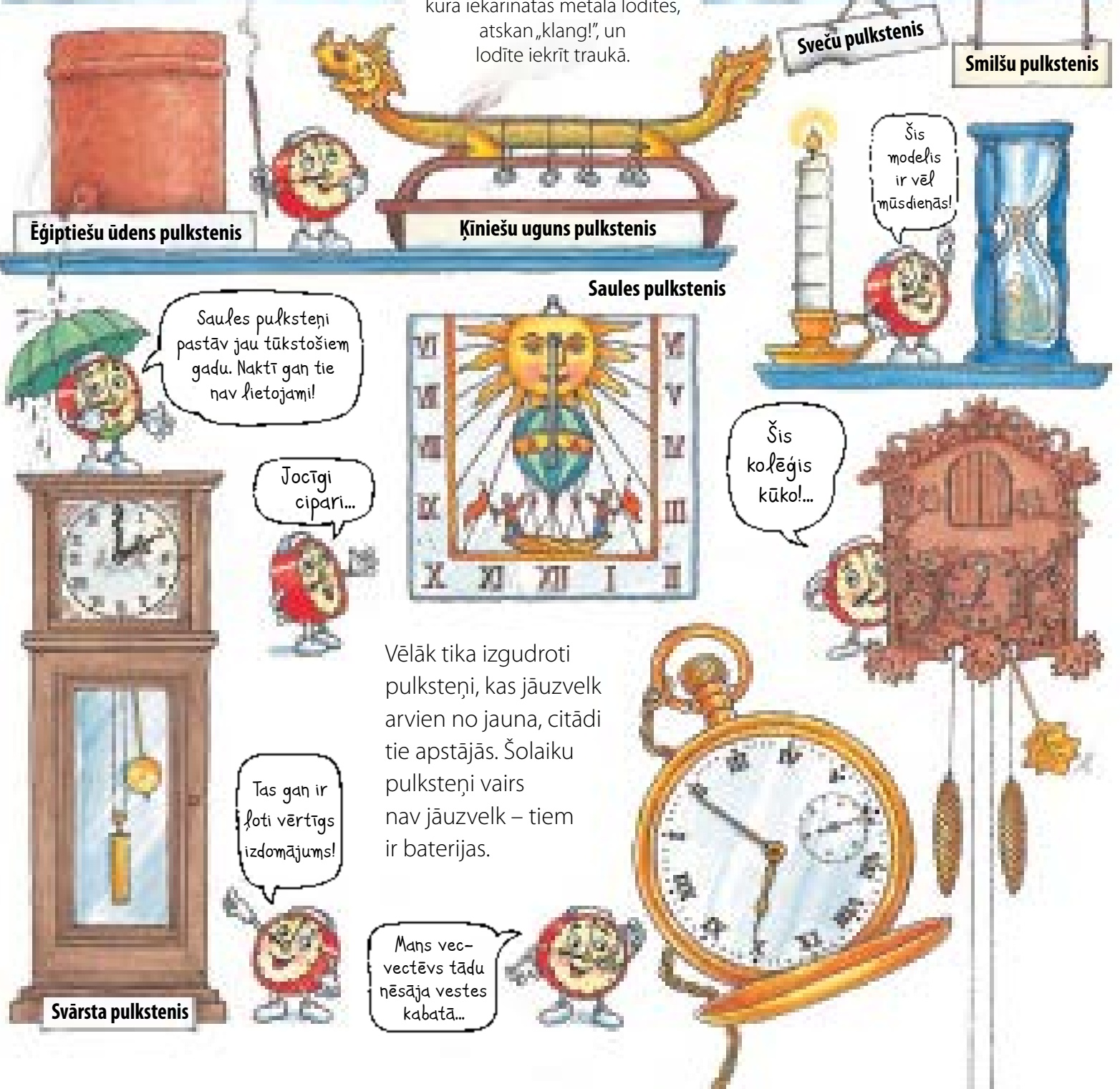
Šis kolēģis kūko!...

Tas gan ir ļoti vērtīgs izdomājums!

Vēlāk tika izgudroti pulksteņi, kas jāuzvelk arvien no jauna, citādi tie apstājās. Šolaiku pulksteņi vairs nav jāuzvelk – tiem ir baterijas.

Mans vecvectēvs tādu nēsāja vestes kabatā...

Svārsta pulkstenis



# Kāpēc visur ir pulksteņi?

Modinātājpulksteņi ir vissvarīgākie! Kurš gan cits tevi pamodinās? Daži pulksteņi tevi ceļ augšā pat ar mūziku!



Visā pasaulē izmanto pulksteņus, lai noteiktu laiku.

Kaut gan tie izskatās dažādi, visi iedala laiku lielos un mazos posmos – stundās, minūtēs un sekundēs.

Ir pulksteņi, kas radīti ar noteiktu mērķi, piemēram, smilšu pulkstenis.



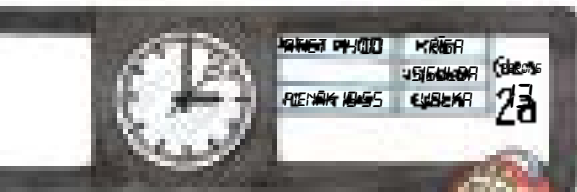
Medmāsiņām nepieciešams pulkstenis pacientu pulsa mērīšanai. Viņas parasti tos nēsā pie halāta.



Pulksteņi pie plīts vai cepeškrāns ziņo, kad ēdiens ir gatavs.



Vēl piecas minūtes...



Pulksteņi dzelzceļa stacijās un lidostās palīdz pasažieriem nenokavēt došanos ceļā.

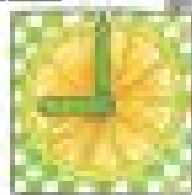


Tūlīt būs ziņas!



Kādreiz bija šādi videomagnetofoni ar videokasetēm. Pulkstenis pie videoierīces bija nepieciešams, lai iestatītu ieraksta laiku.

Ir arī laikrāži bez cipariem...



...un bez pulksteņrādītājiem!



Tam, kuram nav rokaspulksteņa, laikrādis varbūt ir mobilajā tālrunī.



Var arī piezvanīt pa telefonu uz numuru, kur pateiks pareizo laiku.

Pēc nākamā signāla: „Pareizs laiks ir 8, 7 minūtes un 3 sekundes.” Pip!

